

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമാസമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ ഏകോനചത്യാരിംശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| ഏകോനചത്യാരിംശഃ സർഗഃ ||

രാജേന്താ ദശരഥസ്യ വിലാപസ്തദാജ്ഞയാ സുമന്ത്രേണ ശ്രീരാമസ്യ
കൃതേ രഥസ്യാനയനം കോഷാധ്യക്ഷേണ സീതായൈ
ബഹുമൂല്യവസ്ത്രാഭൂഷണാനാം സമർപണം കൗസൽയായാഃ സീതാം
പ്രതി പതിസേവായാ ഉപദേശഃ, സീതയാ തസ്യാംഗീകരണം ശ്രീരാമസ്യ
മാതരം പ്രതി രാജ്ഞി ദോഷഭൃഷ്ടിം പരിത്യക്തുമനുരോധ്യാന്യയാ
മാത്യശ്ച സംബോധ്യ വനം ഗന്തുമനുജ്ഞാപ്രാർഥനം ച

രാമസ്യ തു വചഃ ശ്രുത്യാ
മുനിവേഷധരം ച തം |
സമീക്ഷ്യ സഹ ഭാർയാഭീ
രാജാ വിഗതചേതനഃ || 2.39.1 ||

നൈനം ദുഃഖേന സന്തപ്തഃ
പ്രത്യവൈക്ഷത രാഘവം |
ന ചൈനമഭിസമ്പ്രേക്ഷ്യ
പ്രത്യഭാഷത ദുർമനാഃ || 2.39.2 ||

സ മുഹൂർത്തമിവാസംജ്ഞതാ
ദുഃഖിതശ്ച മഹീപതിഃ |
വിലലാപ മഹാബാഹു
രാമമേവാനുചിന്തയൻ || 2.39.3 ||

മന്യേ വലു മയാ പൂർവം
 വിവത്സാ ബഹവഃ കൃതാഃ |
 പ്രാണിനോ ഹിംസിതാ വാപി
 തന്മാമിദമുപസ്ഥിതം || 2.39.4 ||

ന ത്വേവാനാഗതേ കാലേ
 ദേഹാച്ഛവതി ജീവിതം |
 കൈകേയ്യാ ക്ലിശ്യമാനസ്യ
 മൃത്യുർമമ ന വിദ്യതേ || 2.39.5 ||

യോഹം പാവകസങ്കാശം
 പശ്യാമി പുരതഃ സ്ഥിതം |
 വിഹായ വസനേ സുകേഷു
 താപസാച്ഛാദമാത്മജം || 2.39.6 ||

ഏകസ്യാഃ വലു കൈകേയ്യാഃ
 കത്യേയം വിദ്യതേ ജനഃ |
 സ്വാർഥേ പ്രയത്നാനായാഃ
 സംശ്രിത്യ നികൃതിം ത്വിമാം || 2.39.7 ||

ഏവമുക്ത്യാ തു വചനം
 ബാഷ്പേണ വിഹതേന്ദ്രിയഃ |
 രാമേതി സകൃദേവോക്ത്യാ
 വ്യാഹർതും ന ശശാക സഃ || 2.39.8 ||

സംജ്ഞാം തു പ്രതിലഭ്യൈവ
 മൂഹൂർതാത് സ മഹീപതിഃ |
 നേത്രാഭ്യാമശ്രുപൂർണാഭ്യാം
 സുമന്ത്രമിദമബ്രവീത് || 2.39.9 ||

ഔപവാഹ്യം രഥം യുക്ത്യാ
 ത്വായാഹി ഹയോത്തമൈഃ |
 പ്രാപയൈനം മഹാഭാഗ -
 മിതോ ജനപദാത് പരം || 2.39.10 ||

ഏവം മന്യേ ഗുണവതാം
 ഗുണാനാം ഫലമുച്യതേ |
 പിത്രാ മാത്രാ ച യത്സാധു -
 ര്വീരോ നിർവാസ്യതേ വനം || 2.39.11 ||

രാജേണാ വചനമാജ്ഞായ
 സുമന്ത്രഃ ശീഘ്രവിക്രമഃ |
 യോജയിത്യാ യയൗ തത്ര
 രഥമശ്വൈരലക്യതം || 2.39.12 ||

തം രഥം രാജപുത്രായ
 സുതഃ കനകഭൂഷിതം |
 ആചചക്ഷേണ്ണലിം കൃത്യാ
 യുക്തം പരമവാജിഭിഃ || 2.39.13 ||

രാജാ സത്യരമാഹൂയ
 വ്യാപൃതം വിത്തസഞ്ചയേ |
 ഉവാച ദേശകാലജ്ഞോ
 നിശ്ചിതം സർവതഃ ശുചിഃ || 2.39.14 ||

വാസാംസി ച വരാർഹാണി
 ഭൂഷണാനി മഹാന്തി ച |
 വർഷാൺയേതാനി സംഖ്യായ
 വൈദേഹ്യാഃ ക്ഷിപ്രമാനയ || 2.39.15 ||

നരേന്ദ്രേണൈവമുക്തസ്തു

ഗത്യാ കോശഗൃഹം തതഃ |

പ്രായച്ഛത് സർവമാഹൃത്യ

സീതായൈ ക്ഷിപ്രമേവ തത് || 2.39.16 ||

സാ സുജാതാ സുജാതാനി

വൈദേഹീ പ്രസ്ഥിതാ വനം |

ഭൂഷയാമാസ ഗാത്രാണി

തൈർവിചിത്രൈർവിഭൂഷണൈഃ || 2.39.17 ||

വ്യരാജയത വൈദേഹീ

വേശ്ത തത് സുവിഭൂഷിതാ |

ഉദ്യതോഽശുമതഃ കാലേ

ഖം പ്രഭേവ വിവസ്വതഃ || 2.39.18 ||

താം ഭൂജാഭ്യാം പരിഷ്വജ്യ

ശ്യാശൂർവചനമബ്രവീത് |

അനാചരന്തിം കൃപണം

മൂർധന്യുപാഘ്രായ മൈമിലീം || 2.39.19 ||

അസത്യഃ സർവലോക്യന്മിൻ

സതതം സത്കൃതാഃ പ്രിയൈഃ |

ഭർതാരം നാനുമന്യന്തേ

വിനിപാതഗതം സ്ത്രീയഃ || 2.39.20 ||

ഏഷ സ്വഭാവോ നാരിണാ -

മനുഭൂയ പുരാ സുഖം |

അൽപാമപ്യാപദം പ്രാപ്യ

ഭൂഷ്യന്തി പ്രജഹത്യപി || 2.39.21 ||

അസത്യശീലാ വികൃതാ
 ദുർഗാ അഹൃദയാഃ സദാ |
 അസത്യഃ പാപസങ്കൽപാഃ
 ക്ഷണമാത്രവിരാഗിണഃ || 2.39.22 ||

ന കുലം ന കൃതം വിദ്യാ
 ന ദത്തം നാപി സംഗ്രഹഃ |
 സ്ത്രീണാം ഗൃഹ്ണാതി ഹൃദയ -
 മനിത്യഹൃദയാ ഹി താഃ || 2.39.23 ||

സാധ്വീനാം തു സ്ഥിതാനാം തു
 ശീലേ സത്യേ ശ്രുതേ സ്ഥിതേ |
 സ്ത്രീണാം പവിത്രം പരമം
 പതിരേകോ വിശിഷ്യതേ || 2.39.24 ||

സ ത്വയാ നാവമന്തവ്യഃ
 പുത്രഃ പ്രവ്രാജിതോ വനം |
 തവ ദേവസമസ്തേഷു
 നിർധനഃ സധനോപി വാ || 2.39.25 ||

വിജ്ഞായ വചനം സീതാ
 തസ്യാ ധർമാർഥസംഹിതം |
 കൃത്യാഞ്ജലിമുവാചേദം
 ശ്യാശ്രൂമഭിമുഖേ സ്ഥിതാ || 2.39.26 ||

കരിഷ്യേ സർവമേവാഹ -
 മാർയാ യദനുശാസ്തി മാം |
 അഭിജ്ഞാസ്മി യഥാ ദർതു -
 റ്വർത്തിതവ്യം ശ്രുതം ച മേ || 2.39.27 ||

ന മാമസജ്ജനേനാർയാ
 സമാനയിതുമർഹതി |
 ധർമാദ് വിചലിതും നാഹ -
 മലം ചന്ദ്രാദിവ പ്രഭാ || 2.39.28 ||

നാതന്ത്രീ വാദ്യതേ വീണാ
 നാചക്രോ വിദ്യതേ രഥഃ |
 നാപതിഃ സുഖമേധേത
 യാ സ്യാദപി ശതാത്മജാ || 2.39.29 ||

മിതം ദദാതി ഹി പിതാ
 മിതം ഭ്രാതാ മിതം സുതഃ |
 അമിതസ്യ തു ദാതാരം
 ഭർതാരം കാ ന പുജയേത് || 2.39.30 ||

സാഹമേവംഗതാ ശ്രേഷ്ഠാ
 ശ്രുതധർമപരാവരാ |
 ആർയേ കിമവമൻയേയം
 സ്ത്രിയാ ഭർതാ ഹി ദൈവതം || 2.39.31 ||

സീതായാ വചനം ശ്രുത്വാ
 കൗസൽയാ ഹൃദയംഗമം |
 ശുദ്ധസത്ത്വാ മുമോചാശ്രു
 സഹസാ ദുഃഖഹർഷജം || 2.39.32 ||

താം പ്രാഞ്ജലിരഭിപ്രേക്ഷ്യ
 മാത്യമധ്യേതിസത്കൃതാം |
 രാമഃ പരമധർമാത്മാ
 മാതരം വാക്യമബ്രവീത് || 2.39.33 ||

അംബ മാ ദുഃഖിതാ ഭൂത്യാ
 പശ്യേന്ത്യം പിതരം മമ |
 ക്ഷയോപി വനവാസസ്യ
 ക്ഷിപ്രമേവ ഭവിഷ്യതി || 2.39.34 ||

സുപ്തായാസ്തേ ഗമിഷ്യന്തി
 നവ വർഷാണി പഞ്ച ച |
 സമഗ്രമിഹ സമ്പ്രാപ്തം
 മാം ദ്രക്ഷ്യസി സുഹൃദ്വൃതം || 2.39.35 ||

ഏതാവദിനീതാർഥ -
 മുക്ത്യാ സ ജനനീം വചഃ |
 ത്രയഃ ശതശതാർധാ ഹി
 ദദർശാവേക്ഷ്യ മാതരഃ || 2.39.36 ||

താശ്ചാപി സ തഥൈവാർതാ
 മാത്യർദശരമാത്മജഃ |
 ധർമയുക്തമിദം വാക്യം
 നിജഗാദ കൃതാഞ്ജലിഃ || 2.39.37 ||

സംവാസാത് പരുഷം കിഞ്ചി -
 ദജ്ഞാനാദപി യത് കൃതം |
 തന്മേ സമുപജാനീത
 സർവാശ്ചാമന്ത്രയാമി വഃ || 2.39.38 ||

വചനം രാഘവസ്യേതദ്
 ധർമയുക്തം സമാഹിതം |
 ശുശ്രൂവുസ്താഃ സ്ത്രിയഃ സർവാഃ
 ശോകോപഹതചേതസഃ || 2.39.39 ||

ജ്ജേണ്യഥ താസാം സന്നാദഃ

ക്രൗഞ്ചീനാമിവ നിഃസ്വനഃ |

മാനവേന്ദ്രസ്യ ഭാർയാണാ -

മേവം വദതി രാഘവേ || 2.39.40 ||

മുരജപണവമേഘഘോഷവദ്

ദശരഥവേശു ബഭൂവ യത് പുരാ |

വിലപിതപരിഭവനാകുലം

വ്യസനഗതം തദഭൂത് സുദുഃഖിതം || 2.39.41 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ

അയോധ്യാകാണ്ഡേ ഏകോനചത്വാരീംശഃ സർഗഃ ||